

UOT: 338.43, 336.027, 336.22

ƏLAVƏ DƏYƏR VERGİSİNİN KƏND TƏSƏRRÜFATINDA İNVESTİSİYA FƏALLIĞINA TƏSİRİNİN NƏZƏRİ VƏ PRAKTİKİ ASPEKTLƏRİ

Bağış Sabir oğlu Əhmədov, i.ü.f.d.

Aqrar Tədqiqatlar Mərkəzinin direktor müavini
e-mail: bagish.ahmadov@atm.gov.az

Xülasə

Kənd təsərrüfatının dayanıqlı inkişafına nail olmaq, bu sahədə iqtisadi, sosial və ekoloji tarazlığın təmin edilməsi investisiya qərarlarından əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır. Aqrar sektorda investisiya fəallığının artırılması üçün tədbirlərin həyata keçirilməsi birbaşa dayanıqlı inkişaf məqsədlərinin reallaşdırılmasına xidmət edir. Investisiya prosesində resursların bölgüsünə dair qərarlar verildiyindən vergilər bu qərarlara təsir edən mühüm amildir. Bu baxımdan məqalədə kənd təsərrüfatı məhsullarına və onun istehsalında istifadə edilən investisiya və aralıq idxal məhsullarına əlavə dəyər vergisinin tətbiqi sahəsində mövcud vəziyyət təhlil edilmiş, onun investisiya fəallığına təsiri istiqamətləri araşdırılmışdır. Burada kənd təsərrüfatında istifadə edilən aralıq və investisiya məhsullarının əlavə dəyər vergisindən azad edilməsinə dair təkliflər əsaslandırılmışdır.

Açar sözlər: *dayanıqlı inkişaf, kənd təsərrüfatı, investisiya, əlavə dəyər vergisi.*

Giriş

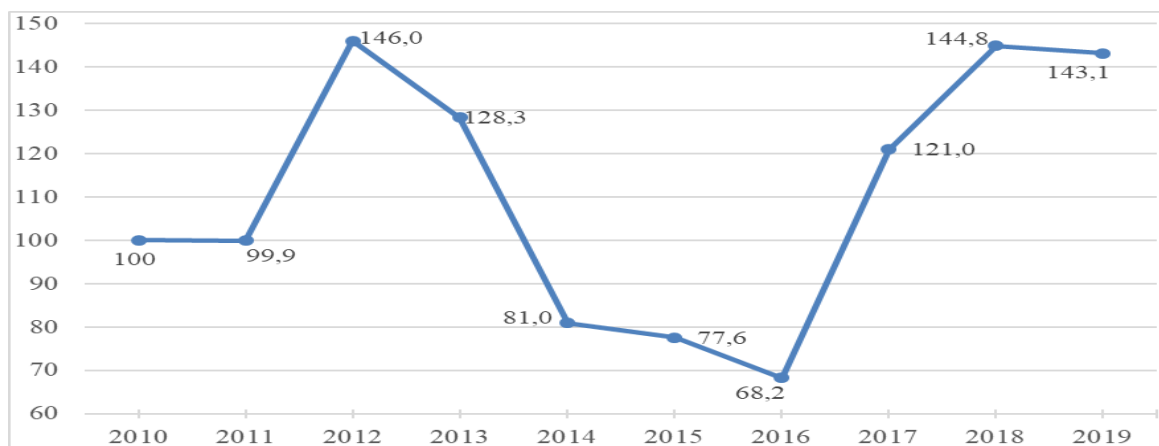
Kənd təsərrüfatının dayanıqlı inkişafına nail olmaq, bu sahədə iqtisadi, sosial və ekoloji tarazlığın təmin edilməsi investisiya qərarlarından əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır. Belə ki, investisiya prosesində mövcud resursların cəmiyyət həyatının müxtəlif istiqamətlərinə yönəldilməsi ilə bağlı qərarlar verilir. Bu halda investisiya qərarlarının dayanıqlı inkişaf prinsiplərinə əsaslanması dayanıqlı inkişaf məqsədlərinə nail olmağın mühüm şərtidir.

Yoxsulluğun aradan qaldırılması əsas gəlir mənbəyi kənd təsərrüfatı olan kənd yerlərində daha böyük aktualıq kəsb edir. Habelə müasir dövrdə dünyada aclıq və yoxsulluq kimi problemlərin həlli daha çox insanların istehsal vasitələrini əldə etmə imkanlarından asılıdır. Kəndlərin inkişafına investisiya qoyulması kənd yerlərində yaşayan insanların gəlirlərini artırmağın, kənddən şəhər miqrasiyasının və şəhərlərdə yoxsulluğun artımının qarşısını almağın əsas yoludur. Kənd təsərrüfatının inkişafına investisiyalar yoxsulluğun azaldılması ilə yanaşı əhalinin ərzaq əldə etmək imkanlarını artırır, mövcud torpaq, su resurslarından səmərəli istifadəni yüksəldir, ətraf mühitin qorunmasına mühüm töhfə verir. Bu baxımdan aqrar sektorda investisiya fəallığının artırılması üçün tədbirlərin həyata keçirilməsi birbaşa dayanıqlı inkişaf məqsədlərinin reallaşdırılmasına xidmət edir.

Kənd təsərrüfatına investisiya qoyuluşları

İnvestisiya ölkədə çəkilən xərclərin əhəmiyyətli və dəyişən hissəsidir və həm fiziki, həm də insan kapitalının yaranması investisiya prosesində baş verir. Bu baxımdan investisiya ölkədə kapital yığılmasına gətirib çıxarır ki, bu da ölkənin istehsal imkanlarının artması hesabına məhsul və xidmətlər buraxılışını artırır.

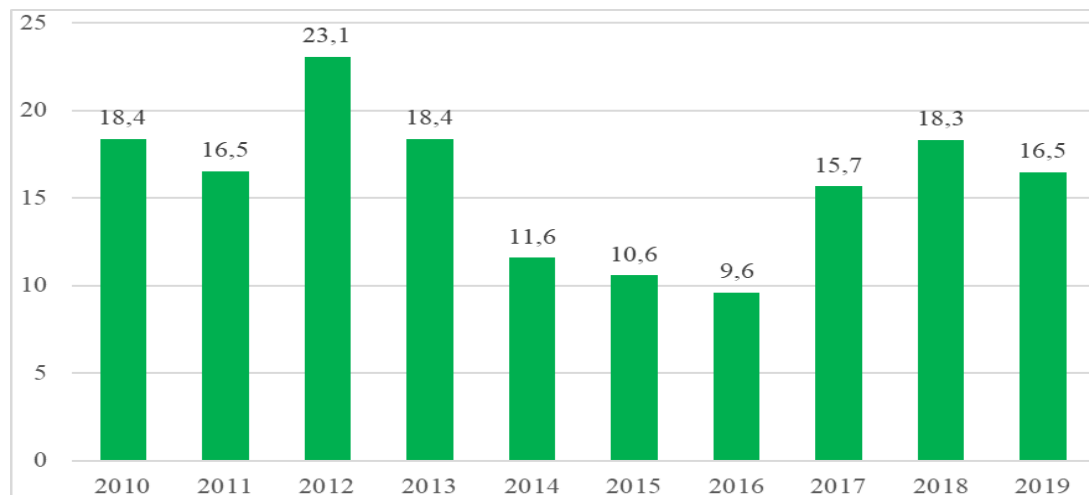
Şəkil 1. Kənd təsərrüfatında əsas kapitalla investisiya qoyuluşlarının dinamikası (2010=100)

Mənbə: Dövlət Statistika Komitəsi

Şəkil 1-dən göründüyü kimi kənd təsərrüfatında əsas kapitalla investisiya qoyuluşunun həcmi dəyişkən olmuş və 2016-cı ildən sonra artmışdır. Belə artıma dövlətin dəstək tədbirləri əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərmişdir. Dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına verilən 40 faiz güzəştə satılmış texnikanın dəyəri 2016-cı ilə nisbətən 2018-ci ildə 3,2 dəfə, 2019-cu ildə isə 2,1 dəfə çox olmuşdur. Bununla yanaşı 2019-cu ildə meliorasiya sahəsində investisiya qoyuluşlarının həcmi 2016-cı ilə nisbətən 1,4 dəfə artmışdır. Xüsusilə kənd təsərrüfatında çoxillik əkmələrin sahəsi əhəmiyyətli dərəcədə böyümüşdür. Belə ki, 2019-cu ildə meyvə və giləmeyvə sahələrinin artımı 2010-cu ilə nisbətən 64,8 faiz, 2016-cı ilə nisbətən 22,5 faiz təşkil etmişdir.

Şəkil 2. Kənd təsərrüfatında əsas kapitalla investisiya qoyuluşlarının əlavə dəyərə nisbəti (faizlə)

Mənbə: Dövlət Statistika Komitəsi

Son illərdə kənd təsərrüfatında əsas kapitalla investisiyaların artımı bu göstəricinin əlavə dəyərə nisbətində də təsir göstərmişdir. Belə ki, qeyd edilən göstərici 2010-cu ildə 18,4 faizdən 2016-cı ildə 9,6 faizə qədər azalmış, 2019-cu ildə isə 16,5 faizə qədər artmışdır (*Şəkil 2*). Qeyd etmək lazımdır ki, kənd təsərrüfatı sahəsində əsas kapitalla investisiya qoyuluşlarının əlavə dəyərə nisbəti göstəricisinin 20 faizdən aşağı olması bu sahədə iqtisadi artımın dayanıqlılığı baxımından məqbul deyildir. Belə ki, torpaq resurslarının artım imkanlarının məhdudluğu şəraitində kapitalın son hədd məhsulu getdikcə azalır. Bu baxımdan kənd təsərrüfatı sahəsinin investisiya cəlbediciliyinin artırılması üçün dövlət dəstəyinin davam etdirilməsi məqsədəuyğundur.

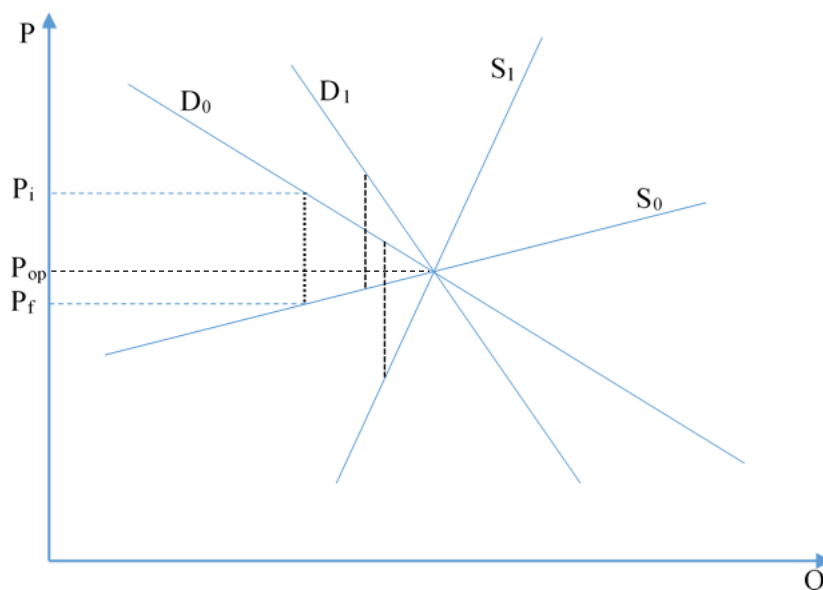
Əlavə dəyər vergisinin investisiya qərarlarına təsiri

Davamı inkişaf məqsədlərinə nail olunması dövlətin iqtisadi, sosial və ekoloji siyasətindən birbaşa asılıdır. Burada vergi siyasəti investisiya fəallığının stimullaşdırılması, resursların yoxsulların hesabına yenidən bölgüsü, ətraf mühitin qorunması və s. kimi məsələlərin həll edilməsində mühüm alət olaraq qalır. Xüsusilə istehlaka vergilər istehlaka birbaşa, investisiya xərclərinə isə dolaylı yolla təsir edir.

İnvestisiya prosesində resursların bölgüsünə dair qərarlar verildiyindən vergilər bu qərarlara təsir edən mühüm amildir. Vergilərin səviyyəsi həm kapitalın qiymətinə, həm investisiya xərclərinin həcmində, həm də investisiya qoyuluşlarının həyata keçirilməsi nəticəsində yaradılan obyektin fəaliyyəti ilə əlaqədar gəlir və xərclərin səviyyəsinə təsir göstərir. Buna görə də ölkədə vergilərin səviyyəsini və strukturunu dəyişməklə investisiya fəallığına təsir etmək mümkündür.

Dünyada dövlət büdcəsinin gəlirlərində mənfəət vergisi 10 faizə bərabər olduğu halda istehlaka vergilərin payı 30 faizdən çoxdur. 2021-ci ildə əlavə dəyər vergisinin (ƏDV) dövlət büdcəsinin vergi gəlirlərində payının 47,7 faizə bərabər olacağı nəzərdə tutulmuşdur. İstehlaka vergilər birbaşa istehsalatla əlaqəsi olmayıb, ayrı-ayrı məhsullara tələbin həcmində təsir göstərir. Belə ki, bu vergilər məhsulun qiymətini artırmaqla tələbin həcmində azaldı bilər. Bununla yanaşı onun investisiya fəallığına təsiri ilə bağlı müxtəlif fikirlər mövcuddur. Bəzi yanaşmalara görə, belə vergilər istehlakçılar tərəfindən ödəndiyindən firmaların fəaliyyətinin nəticələrinə və investisiya fəallığına təsiri məhduddur (1). Digərləri bu verginin istehsalçılara birbaşa təsir etdiyini qəbul edirlər (2). Belə ki, əlavə dəyər vergisi istehlakçının ödədiyi qiymətlə firmaların topdansatış qiymətinin fərqi təşkil etdiyindən bu vergi onlar arasında bölünür. Bu, əsasən təklifin qiymətə görə elastikliyi ilə bağlıdır. Belə ki, bu göstərici nə qədər kiçikdirsə, onda əlavə dəyər vergisinin firmaların payına düşən hissəsi artır. Bunu Şəkil 3-dən də görmək olar. Bu şəkildəki qrafik ƏDV 18 faizə bərabər olduqda istehsalat və qiymətin tarazlıq hallarını əks etdirir. Buradan görüldüyü kimi, 18 faizlik ƏDV tətbiq edildikdə istehsalçının topdansatış qiyməti P_{op} səviyyəsindən P_f səviyyəsinə düşür, istehlakçının ödədiyi qiymət isə P_{op} səviyyəsindən P_i səviyyəsinə qədər artır, P_i ilə P_f arasındakı fərqin satış həcmində hasil ƏDV-nin məbləğini təşkil edir. Qrafikdən görüldüyü kimi S_0 təklif əyrisinin elastikliyi S_1 təklif əyrisinə nisbətən yüksəkdir. Buna görə də ƏDV olmadığı halda tarazlıq nöqtəsi olan O nöqtəsindən başlayaraq ƏDV artdıqca firma təklifin qiymətə görə elastikliyi aşağı olan məhsulun topdansatış qiymətini yuxarı olan məhsula nisbətən daha çox azaldır. Təklif əyrisində D_0 və ƏDV 18 faiz olduqda, S_0 təklif əyrisinə nisbətən daha az elastikliyə malik S_1 təklif əyrisi halında firma qiymətləri daha çox aşağı salmaq məcburiyyəti ilə qarşılaşır. Bununla yanaşı firmalar nisbətən daha elastik tələblə qarşılaşdıqda digər hallara nisbətən ƏDV-siz tarazlıq qiyməti ilə müqayisədə topdansatış qiymətini daha az endirilər (*Şəkil 3*).

Şəkil 3. Əlavə dəyər vergisinin istehsalçı və istehlakçı arasında paylanması

Mənbə: Qrafik müəllif tərəfindən tərtib edilmişdir

Belə ki, təklif əyrisi S_0 və ƏDV 18 faiz olduqda D_0 təklif əyrisinə münasibətdə daha az elastik olan D_1 tələb əyrisi halında firma qiymətləri daha az aşağı salmaq məcburiyyəti ilə qarşılaşır. Beləliklə, ƏDV-nin artması firmanın qiymətlərinin aşağı düşməsinə səbəb olur, lakin bu azalmanın səviyyəsini tələb və təklif əyrilərinin elastikliyi müəyyən edir.

Bütövlükdə inkişaf etməkdə olan ölkələrdə tələbin gəlirlərə görə elastikliyi qiymətə görə elastikliyindən yüksəkdir. Tələbin qiymətə görə elastikliyi mal əti, meyvə, quş əti, süd üzrə nisbətən yüksək, dənli və dənli-paxlalılar üzrə isə nisbətən aşağıdır. Bütövlükdə kənd təsərrüfatı məhsulları üzrə tələbin qiymətə görə elastiklik əmsalı -1 və 0 arasında, gəlirlərə görə elastiklik əmsalı isə 0 və 1 arasında olmuşdur (3). Bununla yanaşı təklifin qiymətə görə elastiklik əmsalı da 0 və 1 arasında olmuşdur. Kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalının qiymətə görə elastikliyinin aşağı olması kənd təsərrüfatında resursların mobilliyinin aşağı olması, istehsal tsiklinin uzunluğu və qiymət dəyişməsinə istehsalın cavab verməsi üçün tələb olunan vaxtın uzunluğu ilə bağlıdır.

Azərbaycanda yerli kənd təsərrüfatı məhsullarının satış dövrüyyəsi 2024-cü il yanvarın 1-dək ƏDV-dən azadır. Bununla yanaşı əksər kənd təsərrüfatı məhsullarının idxalı ƏDV-yə cəlb edilir. Belə hal yerli kənd təsərrüfatı məhsullarının satış qiymətini əhəmiyyətli dərəcədə azaltmağa imkan verməklə yerli bazarda idxal məhsullarına nisbətən qiymətə görə rəqabət üstünlüyü əldə etməsinə səbəb olur. Bu da aqrar sektorda investisiya fəallığına müsbət təsir göstərir.

2019-cu ildə kənd təsərrüfatında yaradılmış əlavə dəyərin həcmi 4669,6 milyon manata bərabər olmuşdur. Bununla yanaşı kənd təsərrüfatı məhsullarının bir hissəsi istehsalçıların öz istehlakına getdiyindən, bir hissəsi heyvanların çəki artımı hesabına yarandığına və bir hissəsi isə ixrac edildiyinə görə ƏDV-yə cəlb olunmur. Bununla yanaşı 2019-cu ildə kənd təsərrüfatının ümumi məhsulu 7836,7 milyon manata bərabər olmuş və bunun da 59,6 faizini əlavə dəyər təşkil etmişdir. Bu baxımdan yerli kənd təsərrüfatı məhsullarının ƏDV-dən azad edilməsi yerli bazarda onların qiymət baxımından əlavə rəqabət üstünlükləri qazanmasına səbəb olur. Bütövlükdə 2019-cu ildə kənd təsərrüfatında aralıq istehlak 3167,1 milyon manata bərabər olmuşdur ki, bunun da əhəmiyyətli hissəsinə ƏDV tətbiq

edilmişdir. Məsələn, hazırda aqrotexniki xidmətlərə və yanacaq və motor yağlarına görə ƏDV tətbiq edilir. 2019-cu ildə kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkin sahələrinin becərilməsi üçün orta hesabla hər hektara təqribən 73 manat dəyərində yanacaq sərf edilmişdir ki, bunun da təqribən 15,3 faizini ƏDV təşkil etmişdir.

Hazırda yerli kənd təsərrüfatı məhsulları ƏDV-dən azad olunduğu halda yerli kənd təsərrüfatı xammalının emalı məhsullarına 18 faiz ƏDV tətbiq edilir. Belə halda yerli kənd təsərrüfatı məhsullarının ƏDV-dən azad olunması ƏDV-dən azad edilməməsi halı ilə müqayisədə onların emalından yaranan məhsulların qiymətini artırır. Çünki kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı prosesində istifadə edilmiş qeyri-kənd təsərrüfatı məhsullarına və xidmətlərinə görə hesablanmış ƏDV onların emalı məhsullarının satışı zamanı təkrar hesablanır və ödənilir. Belə təkrar hesablamaların qarşısının alınması məqsədilə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalında istifadə edilən aşağıdakı xammal və materiallar ƏDV-dən azad edilmişdir:

- *toxum və tinglərin idxalı və satışı;*
- *mineral gübrələrin, pestisidlərin idxalı və satışı;*
- *kənd təsərrüfatı heyvanlarının və quşların profilaktikası, diaqnostikası və müalicəsi üçün istifadə olunan baytarlıq preparatlarının idxalı;*
- *2019-cu il martın 1-dən 2 il müddətinə kəpəyin istehsalı və satışı;*
- *2020-ci il yanvarın 1-dən 4 il müddətinə heyvandarlıq və quşçuluq təsərrüfatlarında istifadə edilən yem və yem əlavələrinin satışı üzrə dövrriyələr.*

Bununla yanaşı idxal edilən yem komponentlərinin və yerli bazarda satılan baytarlıq preparatlarının ƏDV-dən azad edilməməsi yerli məhsulların qiymətinin artımına səbəb olur. Belə ki, heyvandarlıq məhsullarının istehsal xərclərində yemin payı intensiv ferma şəraitində yetişdirilən mal əti və sənaye üsulu ilə istehsal edilən quş əti üzrə təqribən 65 faizə, intensiv ferma şəraitində istehsal edilən süd və sənaye üsulu ilə istehsal edilən yumurta üzrə isə təqribən 70 faizə bərabərdir. Ölkədə heyvandarlıq məhsullarının, xüsusilə quş ətinin istehsalda istifadə edilən yemin tərkibində idxal edilən yem komponentləri əhəmiyyətli paya malikdir. Belə halda quş ətinin ƏDV-dən azad edilməsinə baxmayaraq onun dəyərini əhəmiyyətli hissəsini formalaşdıran yem komponentlərinin idxalı ƏDV-dən azad deyildir. Bu amil isə quş ətinin ƏDV-dən azad edilməsinin bu sahədə qoyulan investisiyanın səmərəliliyinə təsirini əhəmiyyətli dərəcədə azalır.

Bütövlükdə ölkədə idxalı əvəz edən məhsulların istehsalında istifadə edilən aralıq məhsulların ƏDV-dən azad edilməsi bu məhsulların istehsalının stimullaşdırılmasının mühüm istiqamətlərindəndir. Belə ki, 2019-cu ildə ölkənin mal əti ilə özünütəminat səviyyəsi 86,1 faizə, quş əti ilə özünütəminat səviyyəsi isə 74,6 faizə bərabər olmuşdur. Bu halda idxalı əvəz edən sahələrin investisiya cəlbediciliyinin artırılması məqsədilə bu sahələrə vergi güzəştlərinin tətbiqinin genişləndirilməsi məqsəduyğundur.

Azərbaycanda istehsal olunan kənd təsərrüfatı məhsullarının pərakəndə satışı zamanı əlavə dəyər vergisi ticarət əlavəsindən tutulur. Bununla belə, kənd təsərrüfatı məhsulları topdansatış şəbəkəsi vasitəsilə pərakəndə ticarətə daxil olursa, onda satılan məhsulun bütün dəyərinə ƏDV tətbiq edilir. Bu halda satılan məhsulların qiyməti ən azı 18 faiz artır. Belə böyük fərq topdansatış müəssisələrinin səmərəli fəaliyyətini məhdudlaşdırır və onların yaranmasına investisiya qoyuluşunun səmərəliliyini kəskin şəkildə azaldır. Hazırda kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracı 0 dərəcə ilə

vergiyə ilə cəlb edilsə də, belə məhsullarla ticarətin mütəşəkkil olmaması səbəbindən ödənilən ƏDV-nin əvəzləşdirilməsi və geri alınmasında çətinliklər yaranırdı və əlavə inzibati xərclər çəkilirdi. Belə halın aradan qaldırılması üçün Vergi Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliyə uyğun olaraq Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 14 noyabr tarixli 448 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Malların ixrac qeydi ilə satışı Qaydası”na əsasən, 3 ay ərzində ixracı nəzərdə tutulan qeyri-neft məhsullarının istehsalçılar tərəfindən satışı 0 dərəcə ilə ƏDV-yə cəlb edilir.

Bütövlükdə əsas kapitalın yaradılması üçün texnikanın alınmasına ödənilən ƏDV əvəzləşdirilmir və nəticədə investisiya xərclərinin artmasına səbəb olur. Bu baxımdan kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalında istifadə edilən texnikanın və damazlıq heyvanların ƏDV-dən azad edilməsi bu sahənin investisiya cəlbediciliyinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir. Kənd təsərrüfatı texnikası və damazlıq heyvanlar aşağıdakı istiqamətlərdə ƏDV-dən azaddırlar:

- lizinq müqaviləsinin obyektı olan əsas vəsaitlərin idxalı;
- investisiya təşviqi sənədinin alındığı tarixdən 7 il müddətinə investisiya təşviqi sənədini almış hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar tərəfindən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının təsdiqedicisi sənədi əsasında texnikanın, texnoloji avadanlıqların və qurğuların idxalı;
- damazlıq heyvanların idxalı və satışı;
- toxumların yetişdirilməsi, quşçuluq və arıçılıq üçün avadanlıqların, o cümlədən laboratoriya avadanlıqlarının, toxum, taxıl və quru paxlalı bitkilərin təmizlənməsi, çeşidlənməsi və ya kalibrənməsi üçün maşınların idxalı və satışı;
- bilavasitə kənd təsərrüfatı təyinatlı suvarma və digər qurğuların, maşınların, avadanlıqların və texnikaların, habelə siyahısı müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən təsdiq olunmuş kənd təsərrüfatı texnikasının ehtiyat hissələrinin istehsalı, idxalı və satışı.

Göründüyü kimi hazırda kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalında istifadə edilən investisiya və aralıq məhsulların əhəmiyyətli hissəsi ƏDV-dən azaddır. Bununla yanaşı hazırda kənd təsərrüfatı texnikaları və avadanlıqlarının maliyyə lizinqinə verilməsi ilə bağlı maliyyə xidmətləri ƏDV-dən azad olsa da, operativ lizinqə verilməsinə görə ödənilən icarə (lizinq) haqqı ƏDV-dən azad deyildir. Bu hal operativ lizinq xidmətləri bazarını məhdudlaşdırır. Belə ki, maliyyə lizinqinə verilmiş və ya satın alınmış texnikalarla müqayisədə operativ lizinqə götürülən texnikalarla göstərilən aqrortexniki xidmətlərin dəyəri yüksək olur.

Nəticə

Yerli kənd təsərrüfatı məhsullarının ƏDV-dən azad edilməsi idxalın əvəz edilməsi baxımından əhəmiyyətlidir. Bu istiqamətdə ƏDV-nin artırılması ayrı-ayrı kənd təsərrüfatı məhsullarının qiymətlərinə onlara tələbin qiymətə görə elastikliyindən asılı olaraq dəyişəcəkdir. Bu həm daxili bazarda yerli məhsulların qiymətlərinin artımına, həm də elastiklik səviyyəsindən asılı olaraq ayrı-ayrı məhsulların fərqli səviyyədə qiymətlərinin artımı əsasında struktur dəyişikliklərinə səbəb ola bilər. Bununla yanaşı, ölkədə istehsal edilməyən investisiya məhsullarının və aralıq məhsulların idxalının ƏDV-dən azad edilməsi idxalın əvəz edilməsi və ixracın stimullaşdırılması baxımından

əhəmiyyətlidir. Xüsusilə heyvandarlığın inkişafı üçün yem komponentlərinin idxalı və satışının, baytarlıq pereparatlarının ƏDV-dən azad edilməsi məqsəduyğundur.

Qeyd edilənlərlə yanaşı aqrotexniki xidmətlər, operativ lizinq haqlarının ƏDV-dən azad edilməsi kənd təsərrüfatı məhsullarının emalı zamanı yaranan təkrar ƏDV hesablamalarının azaldılmasına səbəb olmaqla yanaşı aqroservislərin yaradılmasının investisiya cəlbediciliyini də artırır.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi.
2. Mack C. III, J. Breaux, W.E. Frenzel, E. Garrett, E.P. Lazear, T.J. Muris, J.M. Poterba, C.O. Rossotti, L.A. Sonders. 2005. Simple, fair, and pro-growth: Proposals to fix America's tax system. Report of the President's Advisory Panel on Federal Tax Reform. <http://govinfo.library.unt.edu/taxreformpanel/final-report>.
3. De Cicca P., D. Kenkel, F. Liu. Who pays cigarette taxes? The impact of consumer price search // Review of Economics and Statistics, 2013, 95, p.516-529.
4. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2804646/>

Ph.D. B.S. Ahmadov

Deputy director of the Agricultural Economics Research Center

Theoretical and practical aspects of the impact of value added tax on investment activities in agriculture

Summary

Achieving sustainable agricultural development, ensuring economic, social and environmental balance in this area largely depends on investment decisions. The implementation of measures to increase investment activity in the agricultural sector directly serves the implementation of sustainable development goals. Taxes are an important factor influencing resource allocation decisions in the investment process. In this regard, the article analyzes the current situation in the application of value added tax to agricultural products and investment and intermediate imported products and examines the impact of its influence on investment activity. The article substantiates proposals for exemption from VAT of intermediate products used in agricultural production.

Keywords: *sustainable development, agriculture, investments, value added tax.*

Д.ф.э.н. Б.С. Ахмедов

Зам. директора Центра Аграрных Исследований

Теоретические и практические аспекты влияния налога на добавленную стоимость на инвестиционную деятельность в сельском хозяйстве

Резюме

Достижение устойчивого развития сельского хозяйства, обеспечение экономического, социального и экологического баланса в этой области в значительной степени зависит от инвестиционных решений. Реализация мероприятий по повышению инвестиционной активности в аграрном секторе напрямую служит реализации целей устойчивого развития. Налоги - важный фактор, влияющий на решения о распределении ресурсов в инвестиционном процессе. В связи с этим в статье анализируется текущая ситуация в области применения налога на добавленную стоимость к сельскохозяйственной продукции и инвестиционной и промежуточной импортной продукции и исследуется влияние его влияния на инвестиционную активность. В статье обоснованы предложения по освобождению от НДС промежуточных продуктов, используемых в сельскохозяйственном производстве.

Ключевые слова: устойчивое развитие, сельское хозяйство, инвестиции, налог на добавленную стоимость.